

Avaimet puna-apilan viljelyn menestykseen

Kaija Hakala, Arja Nykänen, MTT ja Tapani Yli-Mattila, Turun yliopisto

Apila on ajankohtainen ja haastava kasvi. Se tuottaa juurinysträbakteeriensa avulla "ilmaisen" typen niin luonnonmukaiseen kuin tavanomaiseenkin viljelyyn. Apila myös parantaa maaperää ja on viljelyvarma. Pulmana on vain se, miten puna-apila saadaan säilymään nurmessa.

Apila viihtyy vähähumuksisella maalla, mutta se hyötyy myös maaperän orgaanisesta aineksesta. Nykykäsityksen mukaan apila-heinänurmen sato lisääntyy, kun orgaaninen aines lisääntyy. Syynä on ravinteiden vapautuminen orgaanisesta aineksesta, parempi maan rakenne ja vesitalous ja orgaanisessa aineksessa toimiva mikrobipuskuri taudinaiheuttajia vastaan.

Viimeisimmän tutkimustiedon mukaan pitkäaikainen, hyvä viljelykierto rakentaa luomupeltoon sisäistä mikrobipuskuria. Muun muassa *Gliocladium*-suvun kannat yleistyivät luomupellon vanhetessa. Erikseen annetut mikrobivalmisteet estivät apilamädän etenemistä laboratoriossa jossain määrin, mutta lisätutkimusta tarvitaan niiden tehosta pellolla.

Maan kalkitseminen on apilan viljelyssä tärkeää. pH:n ollessa alle 5,5 juurinysträbakteerien toiminta huononee. Suurin osa apilalle tärkeistä ravinteista taas on parhaiten kasvien saatavilla, kun pH on 6 - 7. Tästä johtunevat korkeat apilalle annetut pH-suositukset. Tärkeä hivenravinne rauta on kuitenkin parhaiten apilan saatavilla vasta alle pH 6:ssa. Viimeisimmän tutkimustiedon mukaan paras pH-arvo apilaviljelyssä onkin 5,7 - 5,9.

Arja Nykänen

Apila on monella tapaa hyödyllinen kasvi. Se lannoittaa juurinyströidensä avulla maata ja parantaa maaperää. Ainut pulma on se, miten puna-apila saadaan säilymään nurmessa.

Talvituhot apilan kiusana

Kasvitaudit ovat apilan suurin kompastuskivi. Niitä pyritään välttämään valitsemalla sopiva kasvupaikka, lajike ja viljelymenetelmät. Kasvupaikan valinnassa on vältettävä oloja, jotka johtavat liian kosteaan kasvustoon, kuten peltojen pohjoisrinteet, metsän reunat ja pellon painanteet. Myös salaajituksen tulisi olla hyvässä kunnossa. Sadonkorjuu märeältä pellolta tiivistää maaperää ja aiheuttaa juuristovaurioita ja veden kertymistä pellolle johtaen tauti- ja jääpoltetuhoihin. Myös viimeisen sadonkorjuun ajankohta on tärkeä apilan vararavinnon keräämiselle ja talvehtimiselle.

Lajikkeita viljelyyn

Markkinoille jalostetaan yhä kestävämpiä apilalajikkeita. Pitkään valtalajikkeena ollut Bjursele tuottaa uusiin lajikkeisiin verrattuna vain keskinkertaisia satoja. Uusista tetraploideista lajikkeista Ilte on ylivoimainen Etelä-Suomessa, mutta satoisa Betty soveltuu hyvin myös Pohjois-Suomeen. Vanhemmista lajikkeista diploidi Jesper ja tetraploidi Tapa sekä uusi virolainen tetraploidi Varte tuottavat hyvissä olosuhteissa loistavat sadot, mutta eivät pärjää huonoissa oloissa. Lajikkeista kannattaa valita omalle tilalle sopiva, jolloin saadaan paras tulos.

Viljely seoksena heinän kanssa

Apilaa viljellään yleensä seosnurmena heinien kanssa. Näin viljelyvarmuus paranee, sillä joko apila tai heinä tuottaa satoa vaihtelevissa oloissa. Heinä hidastaa apilan tautien etenemistä, ja toisaalta korjaa talteen satojätteistä ja kuolleista kasveista vapautuvat ravinteet. Heinälajeista timotei antaa apilalle tilaa kasvaa paremmin kuin muut heinät, ruokonata puolestaan kestää hyvin kuivuutta.

Seosnurmen ja apilan tasapaino on tärkeää, mutta sen säilyttäminen voi olla haastavaa. Suositeltavin nurmen apilapitoisuus on 40 - 50 % nurmen kuiva-ainesadosta. Tällöin apila sitoo tarpeeksi typpeä seuraavankin kasvin tarpeisiin, mikä on tärkeää erityisesti luomuviljelyssä.

Jos nurmi saa liikaa typpilannoitusta, heinä käyttää lannoitteen ja tukahduttaa apilan. Jos nurmea ei lannoita, apilan osuus voi nousta jopa lähelle 100 %. Tällöin runsas typpi voi huuhtoutua talvituhon sattuessa. Liian apilapitoinen rehu ei ole myöskään hyvä eläinten ruokinnassa. Apilan harventuessa sato voi lannoittamattomassa nurmessa jäädä pieneksi, kun heinän kasvu hidastuu. Tällöin nurmea kannattaa lannoittaa joko väkilannoitteella tai laimennetulla virtsalla. Karjanlantaakin voi levittää keväällä, mutta myöhemmin sen käyttöä on vältettävä rehun hygieniariskin vuoksi.

Tietolaatikko:

Apilan typensidonnann määrä:

sadossa (kg/ha) = apilasato (kg/ha kuiva-aineesta) x 0,026 + 4

Lisäksi pellolle jää juuriin ja sänkeen 0,5 x (apilasato (kg/ha kuiva-aineesta) x 0,026 + 4)

Lisätietoja: kaija.hakala@mtt.fi, arja.nykanen@mtt.fi
puh. (03) 4188 2456, 040 773 9169